

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Elias Arriola Ostolaza

*Mendaro,
Gipuzkoa
(1930)*

Aurkibidea

Biografia

Mendaroko Lizantzu baserrian jaio zen, 9 anai-arrebatan gazteena. Aita Lizantzukoa bertakoa zuen eta ama, berriz, Itziarkoa (Deba). Eskolan herrian bertan ibili zen hasieran, baina etxean eskola gehixeago ikas zezan nahi zutenez, Debako maristengana joan zen gero. Han denbora gutxi egin zuen, eta Mendaron bertan jarraitu zuen ikasten, gau-eskolan, Don Cesareo maisuarekin. 17 urte ingururekin aprendiz moduan hasi zen aroztegi batean eta gerora bere kontura hasi zen lanean. Bizi osoan arotz lanetan ibili da era guztietako lana egiten: ateak, leihoak, zoruak, baserriko tresnak... Erretiratu ostean Kilimon futbol taldeko zuzendaritzan ibili zen urte askoan eta azken urteak lehendakari gisa egin zituen.

Zintak

MEN-018

- **Proiektua:** Mendaroko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane - Goikoetxea, Haritz
- **Data:** 2010-12-14
- **Iraupena:** 80 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Lizantzu baserria

- **Erref:** MEN-018/001
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria

Laburpena:

Ama Itziarkoa zen eta aita, berriz, Mendaroko Lizantzu baserrikoa. Baserri zaharra erre egin zen, eta Eliasen aitak egin zuen gaur egun dagoena. Baserri

handia dela dio; leiho asko dituen. Bederatzi anai-arreba ziren. Anai bat gerran galdu zuen.

2. Arotz-lana, eskuz egin beharrekoa

- **Erref:** MEN-018/003
- **Iraupena:** 0:03:14. **Hasi:** 00:03:36. **Bukatu:** 00:06:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Hemezortzi urte egiteko zituela hasi zen arotz-lanean Garagartzan, eta erretiroa hartu bitartean lanbide horretan aritu zen. Denbora horretan lan egiteko modua asko aldatu dela dio. Lehen ia lan guztia eskuz egin behar izaten zen.

3. Sigmako makinentzako hankak egiten

- **Erref:** MEN-018/004
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:06:50. **Bukatu:** 00:08:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

<p>Arotz ofizioa lantegian bertan ikasi zuen koinatuarekin. Elias lanean hasi berritan Sigmako makinentzako hankak egiten zituzten. Egurra eskuz lisatzen zuten, eta bernizatzerak kanpotik joaten zen pertsona bat lantegira.</p>

4. Eibarrera motorrean lanerako erreminta bila

- **Erref:** MEN-018/006
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:09:00. **Bukatu:** 00:10:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Burdingintza
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Zarauztik ekartzen zuten "txapa". Burdindegiko tresnak Eibarko Albistegi burdindegitik erosten zituzten. Elias motorrean joan ohi zen hara.

5. Mendaroko zerrategiak

- **Erref:** MEN-018/007
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:10:16. **Bukatu:** 00:11:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Lanerako egur erabiliarena pinua izan ohi zen. Haritza eta pagoa ere erabiltzen zituzten. Gurdiarekin joan behar izaten zuten egur bila. Mendaroko plazan eta Ospas baserriaren aurrealdean zerrategiak zeuden, eta handik askotan hartu ohi zuten egurra.

6. Pinuaren egurra, biguna eta merkea

- **Erref:** MEN-018/008
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:11:41. **Bukatu:** 00:13:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Egur klase batetik bestera alde handia dago. Pinuaren egurra da bigunena, bai eta merkeena ere. Aldiz, haritza gogorragoa da. Gaztaina oso ona da, baina garestia.

7. Mendaron bi aroztegi

- **Erref:** MEN-018/009
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:13:21. **Bukatu:** 00:14:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Eliasek lan egiten zuen aroztegia eta "Morroe zaharra"-rena, bi aroztegi, zeuden Mendaron sasoi batean. Lehen arotz eta igeltsero asko zegoen, tailer gutxi baitzen.

8. Pinuzko hilkutxak

- **Erref:** MEN-018/010
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:14:18. **Bukatu:** 00:16:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Markoak, leihoak, armairuak, hilkutxak... egiten zituzten. Presazko kasuetan, hilkutxak gauaz ere egin behar izaten zituzten. Hilkutxak pinuarekin egiten zituzten. Gerora, hilkutxak barrutik forratzen hasi ziren. Lan hori emakumeek egiten zuten.

9. Teilatuan arotz-lanean

- **Erref:** MEN-018/011
- **Iraupena:** 0:03:37. **Hasi:** 00:16:07. **Bukatu:** 00:19:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Lehen arotzak era guztietako lanak egiten zituen. Teilatua ere egiten zuten. Teilatua egiteko gaztaina edo haritza erabiltzen zuten gehienetan. Elias gustura aritzen zen teilatuan lanean: zenbat eta altuago ibili orduan eta nahiago izaten zuen. Behin lankide batek teilatuan lanean ari zirenean egin zion azpijokoa kontatzen du. Ez zuten segurtasun-sokarik erabiltzen

10. Teilatuko egurren izenak

- **Erref:** MEN-018/012
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:19:44. **Bukatu:** 00:20:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Teilatuko egurren izenak aipatzen ditu: "frontala", "kapixua", "gailurra", "latia"...

11. Arotzak eta igeltseroak elkarrekin lanean

- **Erref:** MEN-018/013
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:20:53. **Bukatu:** 00:21:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Egurrezko etxeetako teilatueta aritzen zen lanean. Arotzek eta igeltseroek elkarrekin asko egiten zuten lan. Aurrekontuak bien artean egiten zituzten.

12. Gurtardatza konpontzera erreminta-kaxa bizkarrean hartuta

- **Erref:** MEN-018/014
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:21:54. **Bukatu:** 00:23:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

<p>Baserrietarako tresnak egin ohi zituzten. Gurdietako gurtardatza, bi erroberen arteko ardatza, puskatzen zenean erreminta-kaxa bizkarrean hartuta joaten ziren konpontzera baserrietara. Normalean ardatzak puskatu edo gastatu egiten ziren. Sasoi hartan, arotzek lan asko izaten zuten.</p>

13. Herrian nahikoa lan

- **Erref:** MEN-018/015
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:23:50. **Bukatu:** 00:24:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Lan gehiena Mendaron egiten zuten. Nahikoa lan izaten zuten herrian bertan. Ez zuen gustuko kanpora irtetea; konpromisoko kasuetan bakarrik.

14. Barrika konponketa, kurioso egin beharrekoa

- **Erref:** MEN-018/016
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:24:55. **Bukatu:** 00:26:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Gurdiak egiten zituzten, baina herrian ba omen zen beste bat lan horretan artista zena. Barrikak ere konpontzen zituzten. Barrikak nola konpontzen diren azaltzen du. Kurioso-kurioso egin beharreko lana da; gaizki eginez gero likidoa kanpora irten daiteke eta.

15. Urak jaistean argindarrik ez

- **Erref:** MEN-018/017
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:26:39. **Bukatu:** 00:29:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Lehen fabrika zaharretik irteten zen argindarra. Udan, Kilimoi ibaiko urak jaisten zirenean irin-fabrikarako lagatzen zuten argindarra soilik, eta Eliasen lantegian ez zuten argindarrik izaten egunez. Horregatik, gauetan lan egin behar izaten zuten. Mendaron bi zentral egon zirela aipatzen du.

16. Egurrezko etxeak

- **Erref:** MEN-018/018
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:29:06. **Bukatu:** 00:30:13

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Mendaroko hainbat etxetan egindako lanak aipatzen ditu. Etxeak, behetik hasi eta teilaturaino, egurrez egindakoak ziren. Arotzen eginkizunak zein ziren azaltzen du: zorua jostea, ateak jartzea, teilatua egitea...

17. Don Zesareo eta gau-eskola

- **Erref:** MEN-018/019
- **Iraupena:** 0:04:33. **Hasi:** 00:30:13. **Bukatu:** 00:34:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

<p>Arotz ofizioan koinatuaren bidez hasi zen. Mendaroko gau-eskolan Don Zesareo izan zuen maisu. Gizon txikia zen, baina errespetua sartzen zuen. Oso maisu gogorra omen zen, baina asko ikasten zuten harekin. Ordaindu egin behar izaten zuten gaueko eskoletara joateko. Debako maristetan ere ibili zen ikasten.</p>

18. Debako maristak eta aitzur kirtenak

- **Erref:** MEN-018/020
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:34:46. **Bukatu:** 00:37:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Debako maristetan jende asko ibiltzen zen. Errespetu handia sartzen zuten. Zigortu egiten zituzten. Maristetako zuzendariak aitzurrak ematen zizkion Eliasi aita etxean kirtenak egiteko. Goizeko trenean joaten zen Debara eta izebaren etxean bazkaltzen zuen. Eskolara joan baino nahiago zuen etxean lanean gelditzea. Ez zuen denbora asko egin eskola horretan.

19. Gerra garaiko gordelekuak; haizpea, bodega eta tunela

- **Erref:** MEN-018/022
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:37:53. **Bukatu:** 00:40:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra garaian, Kalamuan frontea egon zen. Eliasen baserritik gora tiroak ikusten ziren iluntzetan. Aitak baserri inguruan zegoen haizpe batera bidaltzen zituen denak; eta aita, berriz, bakarrik gelditzen zen baserrian. Lizantzun bodega zeukaten azpialdean, eta han ere babestu ohi ziren. Mendaroko tunelean ere hartzen zuten babes.

20. Soldaduak katakumea leihotik behera bota

- **Erref:** MEN-018/023
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:40:07. **Bukatu:** 00:41:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

<p>Soldaduak baserriko itxiturako hesolak kendu eta kamioian eraman zituztela kontatzen du. Eliasen amak soldadu bati baino gehiagori jaten eman omen zion. Mutil koskorra zela soldadu batek katakumea leihotik behera nola bota zion azaltzen du. Aitak Kalamua aldea zeuden soldaduei materiala eramaten zien idiekin. Anaia gerran hil zen.</p>

21. Anaia soldadu zela hil

- **Erref:** MEN-018/024
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:41:27. **Bukatu:** 00:43:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

Anaia soldadu zela hil zen bonba batek jota, gerrako azken urteetan. Behinola, anaiarekin soldadu ibilitako batek hura nola hil zen kontatu zion.

22. Soldaduei laguntzera derrigortuta

- **Erref:** MEN-018/026
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:43:39. **Bukatu:** 00:46:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Soldaduek Eliasen aita eta inguruko baserrietakoak materiala eramatera derrigortzen zituzten. Ez omen zen ezetz esaterik. Mendaron herritar batzuk arrazoi jakinik gabe hil zituztela kontatzen du. Beldur handia zuten. Arno aldean jendea ezkutatu omen zen.

23. Aita gurdizain ibiltzen zen

- **Erref:** MEN-018/028

- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:49:28. **Bukatu:** 00:52:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria
- Baserrria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserrria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

Eliassen aitak baserrian egiten zuen lan. Horretaz gain, ordea, gurdizain ere ibili ohi zen dirua ateratzeko; harrobitik harriak jaisten, basoetatik egurra zerrategira eramaten... Narrarekin ibili ohi zen lan horretan. Narra zer den azaltzen du. Aitak baserrria erosi zuen, aitona bizi zela. Etxea pagatu zuenerako erre egin zitzairen. Eta gero, gaur egungo Lizantzu baserrria egin zuten. Harrizko baserrria da.

24. Gurdiei buruzko kontuak

- **Erref:** MEN-018/029
- **Iraupena:** 0:03:24. **Hasi:** 00:52:27. **Bukatu:** 00:55:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Lanbideak » Arotzak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Hainbat gurdi mota zeuden: gurtzaldia, gurdi bolantea... Gurdiak nolakoak izaten ziren azaltzen du. Gurdiaren zatiak aipatzen ditu. Baserriko ezkontzetarako egiten ziren gurdiei kobrezko txanpon bat sartzen zitzairen, soinu berezia ateratzeko.</p>

25. Garai bateko ezkontzak

- **Erref:** MEN-018/030
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:55:51. **Bukatu:** 00:57:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Sasoi bateko ezkontzak nolakoa izaten ziren aipatzen du. Zenbaitek bi egunetako ospakizunak egiten omen zituzten. Bere koinatuaren ama baserrietara joan ohi zen ezkontzetako bazkariak prestatzera.</p>

26. Maiatzeko ilberrian haltza moztera

- **Erref:** MEN-018/031
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:57:04. **Bukatu:** 00:58:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Lanbideak » Arotzak
- Natura » Meteorologia
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Maiatzeko ilberrian haltza, erreka bazterrean hazten den zuhaitza, moztu behar izaten da. Altzaren egurra aproposa da eskailerak eta aulkiak egiteko.

27. Egurraren gaitza: "pipitxia"

- **Erref:** MEN-018/032
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:58:21. **Bukatu:** 01:01:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Egurraren gaitzari "pipitxia" esaten dio. Hezetasuna dagoen tokian sortzen omen da. Lehen egurrari gaitza sartzen bazitzaion berria jarri behar izaten zen.

28. Haritz eta pago ugari zituzten basoak

- **Erref:** MEN-018/033
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 01:01:23. **Bukatu:** 01:02:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Lehen akazia eta gaztaina ugari zen basoetan. Elias umea zenean basoetan haritz eta pago asko zegoen. Etxabe aldean pagadiak zirela aipatzen du. Artea berez etortzen omen da; ez da sartu beharrik izaten.

29. Tratatu gabeko egurra

- **Erref:** MEN-018/034
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 01:02:48. **Bukatu:** 01:04:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Egurra lehertzeko zerrategian oholak nola jartzen ziren azaltzen du. Lehen ez zen egurra tratatzen.

30. Arotzerian ere modak

- **Erref:** MEN-018/036
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 01:05:13. **Bukatu:** 01:08:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Egurra eurek bernizatzen zuten. Arotzerian ere modak izaten dira. Lehen ate lisoak eta moldura estuak jartzen ziren. Kasu berezietan kanpotik eginda ekartzen zituzten ateak. Haritza ona eta garestia dela dio, baina arriskutsuagoa ere ba omen da; izan ere, beroarekin-eta hazi egiten den egur klasea baita. Haritza ondo lehortu gabe jartzen bada "danborra" moduan altxatzen omen da.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2025-11-27

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkarte
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com